

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

381.631

Hely

Idő

1915

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: *Háboru és közéletmezés.*

Forrás:

*Népszava**Bp.**1915 III. 15.*

(Hely)

(Idő)

(Köt. v.)

Háboru és közéletmezés.

*

Szabó Ferenc, Budapest főváros városigazgatójának előadása.

A közéletmezés a háboru kitöréséig a közgazdasági életnek és tudománynak egyaránt elhanyagolt része volt. Az állam a lakosság ételmezését teljesen a magántevékenységre bízta. Most, midőn ellenfeleink harci eszközei között a monarchia és Németország kiéheztetésének megkísérlése is szerepel, a közéletmezés egyszerre a legfontosabb állami föladatak egyike lett. Ebből az alapgondolatból kiindulva, az előadó, aki állásából kifolyóan ismeri a közéletmezésnek bonyolult szárait, kifejtette, hogy azok az államok, amelyeket a kiéheztetés veszedelme fenyegetett, mily eszközökkel védekeztek ellene. Ismerteti az idevonatkozó magyar, osztrák, német és olaszországi rendeleteket, amelyeket olvasóink korábbi cikkeinkből ugyis ismernek. Hangsúlyozza, hogy a fenyegetett államok közül Svájc néhány héttel a háboru kitörése után már fölfogta a lényegét, hogy tudniillik az államnak ételmezési politikájában nem szabad különválasztani a hadsereg és a polgári lakosság ételmezését, mert a mostani háboru az egész lakosság háboruja, az ételmezést is tehát egységesen kell intézni. Svájc mindjárt gabonabehozatali monopóliumot létesített, amit Németország és a monarchia — nem lévén meg a behozatal lehetősége — persze nem utánozhatott.

A háboru az ételmezés kérdésében sok

visszásságot napfényre hozott. Magyarországon például különösen hiányzott a nagyvárosok körüli intenzív kerti ételmezstermelés; ennek a hiánya idézte elő, hogy a mozgósítás idején, amidőn a vasutak katonai célra le voltak foglalva, olyan hirtelen ételmezstermihiány állt be Budapesten.

Fölsorolja azokat az ötleteket, amelyek az ételmezés biztosítása érdekében fölmerültek.

Magánemberek lássák el magukat ételmezéssel: ez a tanács azért hasznavehetetlen, mert a lakosság túlnyomó többsége nem rendelkezik annyi pénzzel, hogy ezt megtehesse. Ezenfölül a városi lakásokban nincs is megfelelő helyiség, ahol ennyi ételmezt a romlástól meg lehetne óvni.

A *fogyasztási szövetkezetek* különösen alkalmasak volnának a lakosság ételmezésének biztosítására. Sajnos, nálunk még annyira fejletlenek, hogy a föladatnak csak nagyon kis részét képesek elvégezni.

A *fogyasztók szervezkedése* bizonyos áruk túlnyomó ára ellen most szintén nem visz eredményre; mint a bécsi sertéshusbojkott mutatja: az ételmezstereladók más piacokat keresnek föl árujukkal.

Takarékoskodás az ételmezsterekkel, ezt most sokan hangoztatják. *A tény azonban az — mondja nagyon helyesen az előadó —, hogy az előkelők, a gazdagok, önkénynt nem hajlandók a megszokott dus étkezésről lemondani; csak kényszerrel, csak kéréssel, tetlen szigor alkalmazásával lehet a vagyonosokat rákényszeríteni, hogy ételmezster-*

fogyasztásukat, amely néha valóságos pazarlás, korlátozzák.

Ilyen módon az ételmezést csak azáltal lehet biztosítani, hogy olyan anyagokat használunk föl emberi táplálékul, amelyek ezelőtt nem szolgálták ezt a célt. Ilyen a kukorica, árpa és burgonya fokozottabb felhasználása az emberi táplálkozásban.

országban tudvalevőleg elrendelték a főváros állomány egy tetemes részének leölését és a hus konzerválását, hogy ilyen módon a kukorica, burgonya és árpa fönmaradjon az emberi táplálkozás számára.

Hogy a drágaság folytán mennyire megváltozott Budapest népének táplálkozása, erre néhány jellemző példát hozott föl. A háboru kitörésekor a katonai konzervgyár az

erre a célra alkalmatlan részeket, mint tündőt, lépet, pacalt stb., följánlotta ingyen bárkinek népéletmezési célokra, de senkinek sem kellett; ma már mészárosok rendszeresen pénzért megveszik. Ugyanigy van a lóhussal is: mostanában a lóhús naponta az utolsó esőpigig elfogy, bármennyi kerüljön is egy napon levágásra. Világos ebből, hogy a főváros szegény népe, ellentétben a vagyonosokkal, nagyon is leszállította táplálkozását a háboru kitörése óta...

Érdekes dolgokat mondott el az áralkulásokról is. Megállapítja, hogy az eladók számára a hatósági ár sohasem a legmagasabb, hanem mindig a *legalacsonyabb* ár, amelynél olcsóbban sohasem adnak el. A profit kedvéért mindent megpróbálnak az üzérkedők. Így például a csirke árát a hatóság nem

szabta meg. Erre egyik malom csupa darat kezdett örölni, mert ezt drágábban adhatta el, mint a lisztet; vevő pedig erre is volt un-
tig. A pékek például a péksütemény árának hatósági megszabását ugy gátolják, hogy a süteményt nem egyforma sulyban sütik stb. Kár, hogy az előadót hivatalos állása és az az igyekezete, hogy a kérdésnek elméleti olda-
lát domborítsa ki, meggátolta abban, hogy a főváros élelmezésének kulisszatitkaiból töb-
bet is eláruljon . . .

Végül azzal foglalkozott, hogy az állami gabonamonopólium, mint a mostani példa mutatja, könnyen és jól keresztülvihető volna. Ő, mint polgári ember, ebben kitünő állami jövedelemforrást remél: szocialista szempontból persze az állami gabonamono-
póliumnak nem ezt a célt kellene szolgálnia, hanem az ország lakossága élelmezésének biztosítását; kivenni a kenyeret az üzérkedés tárgyai közül; hogy ez tényleg keresztülvi-
hető egész országokra nézve, szocialista szempontból is értékes tanulsága a világhá-
borúnak: a kommunizmus ellen fölhozott ér-
vek közül egy újra megdőlt.